

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΥΠΟΣ ΛΥΚΕΙΟΥ: ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ

ΤΑΞΗ: Α΄

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΠΑΡΑΔΟΣΗ & ΜΟΝΤΕΡΝΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

Π. Σωτηρίου (1939-)

Άπολις

ΕΠΙΛΥΣΗ ΘΕΜΑΤΟΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή)

Θέμα 1ο

1α.

Απάντηση: α: Σ, β: Λ, γ: Σ, δ: Σ, ε: Λ

Τεκμηρίωση (Δεν ζητείται από τους μαθητές): α: στ. 2, β: στο ποίημα δεν υπάρχει καμία τέτοια ένδειξη, γ: η ορθότητα της άποψης επιβεβαιώνεται από την αντιθετική δομή όλων των στίχων, δ: η χρήση του β' προσώπου στον τελευταίο στίχο (...από καιρό σας μιλώ...), ε: στ. 9-10

Μονάδες 10

1β:

Ενδεικτικό περίγραμμα απάντησης

Η απάντηση θα πρέπει να αναφερθεί σε έννοιες όπως ο προβληματισμός και η εσωτερική αγωνία του ποιητικού υποκειμένου, καθώς έρχεται αντιμέτωπο με τις εσωτερικές του αντιφάσεις. Ενδεικτικά μπορούν να επισημανθούν κάποια από τα ακόλουθα:

- η σύγκρουση ανάμεσα στη διατήρηση των φιλικών δεσμών και την απομάκρυνση από τους φίλους (στ.2)
- η σύγκρουση ελπίδας και απελπισίας (στ.3)

- η σύγκρουση ανάμεσα στην υπέρβαση του φόβου και τη δειλία απέναντι σε συγκεκριμένες πλευρές της ζωής (στ.5)
- η σύγκρουση ανάμεσα στην αίσθηση ισχύος και την τρωτότητα (στ.6-7)
- η σύγκρουση ανάμεσα στη διάθεση επικοινωνίας και τη σιωπή (στ. 9)

Οποιαδήποτε τεκμηριωμένη αναφορά σε στίχο του κειμένου, ασφαλώς μπορεί να γίνει αποδεκτή, αφού ολόκληρο το ποίημα είναι γραμμένο μέσα σε κλίμα εσωτερικών συγκρούσεων και αντιφατικών διαπιστώσεων, που γεννούν ένταση και αμφιβολία.

Ενδεικτική απάντηση σε συνεχή λόγο

Το ποιητικό υποκείμενο εκφράζει προβληματισμό και εσωτερική αγωνία, καθώς αντιμετωπίζει τις εσωτερικές του αντιφάσεις. Χαρακτηριστικοί στίχοι είναι ο στ. 3, όπου επισημαίνεται η σύγκρουση ελπίδας και απελπισίας, και ο στ. 5, όπου τονίζεται η σύγκρουση ανάμεσα στην υπέρβαση του φόβου και τη δειλία απέναντι σε συγκεκριμένες πλευρές της ζωής.

Θέμα 2ο

2α.

Ενδεικτικό περίγραμμα απάντησης

Ζητούμενο είναι οι μαθητές να επισημάνουν τη λειτουργία του α' ενικού προσώπου και του ενεστωτικού χρόνου ως προς το νόημα και το ύφος του κειμένου.

α' ενικό πρόσωπο: κατάθεση προσωπικού βιώματος, υποκειμενική θεώρηση, εξομολογητικό ύφος

χρήση ενεστώτα: αναφορά στο παρόν, διαρκές βίωμα

Ενδεικτική απάντηση σε συνεχή λόγο

Η επιλογή της χρήσης α' ενικού προσώπου αποτελεί σαφή ένδειξη για το ότι το ποιητικό υποκείμενο μεταφέρει ένα προσωπικό του βίωμα, μια προσωπική του εσωτερική πάλη. Το

κείμενο αποκτά υποκειμενικότητα και το ύφος γίνεται έντονα εξομολογητικό. Η χρήση ενεστώτα, παράλληλα, αναδεικνύει τη διάρκεια της εσωτερικής σύγκρουσης και τη συνέχειά της στο παρόν - επομένως τονίζει ότι πρόκειται για μια διαρκή και ανεπίλυτη κατάσταση.

2β.

Ενδεικτικό περίγραμμα απάντησης:

Το ποίημα διαρθρώνεται αντιθετικά, επομένως οι μαθητές μπορούν να επιλέξουν μέσα από μια ευρεία ποικιλία αντιθέσεων, όπως: άπολις- πόλις / άφιλος - φίλους / άνελπις - ελπίδες / άπιστος- πίστεις / άφοβος - δειλός / άτρωτος - τρωτός / αδύναμος - δυνατός / απόμακρος - εν μέσω του πλήθους / σιωπηλός - μιλώ / ανώνυμος ή ψευδώνυμος - δικό μου όνομα.

Αφού παρουσιαστούν οι δύο αντιθέσεις που επιλέγει ο κάθε μαθητής, μπορούν να αναδειχθούν λειτουργίες των αντιθέσεων, όπως:

- η έκφραση του εσωτερικού αγώνα που δίνει ο κάθε άνθρωπος παλεύοντας με αντίρροπες εσωτερικές δυνάμεις
- η ενίσχυση του προβληματισμού του αναγνώστη
- η συμμετοχή του αναγνώστη στο ποιητικό βίωμα
- η κατανόηση, μέσω της ενσυναίσθησης, της κατάστασης του ποιητικού υποκειμένου κ.α.

Ενδεικτική απάντηση σε συνεχή λόγο

Όπως γίνεται εύκολα αντιληπτό, η κύρια μορφική και νοηματική επιλογή που χαρακτηρίζει το κείμενο είναι η παρουσίαση αλληπάλληλων αντιθέσεων. Οι αντιθέσεις αυτές εξυπηρετούν την αποτύπωση της εσωτερικής κατάστασης του ποιητικού υποκειμένου, αλλά και την έκφραση του εσωτερικού αγώνα που δίνει ο κάθε άνθρωπος παλεύοντας με αντίρροπες εσωτερικές δυνάμεις. Ενδεικτικά, η δήλωση της “απιστίας” του ποιητικού υποκειμένου (στ. 4) συνοδεύεται από την σταθερή προσήλωση στις πεποιθήσεις του - κάτι που τονίζει τον αγώνα του για να διατηρήσει ένα σταθερό πλαίσιο αξιών και απόψεων.

Επίσης, η καταληκτική επισήμανση (στ. 10), αναδεικνύει τον αγώνα του να διασώσει την ταυτότητά του και την ειλικρίνεια του τρόπου με τον οποίο επικοινωνεί, έστω κι αν αναγκάζεται να εκφράζεται ανώνυμα. Αντιθετικά σχήματα όπως αυτά, ενισχύουν τον προβληματισμό του αναγνώστη και τον φέρνουν πιο κοντά στον προσωπικό προβληματισμό, μέσα από τη συμμετοχή στο ποιητικό βίωμα.

Θέμα 3ο

Ενδεικτικό περίγραμμα απάντησης:

- είδος κειμένου: ημερολόγιο (ημερομηνία, προσφώνηση, α' / β' πρόσωπο)
- πομπός: ζητούμενο είναι οι μαθητές να υιοθετήσουν την οπτική του ποιητικού υποκειμένου
- στόχος / περιεχόμενο: οι μαθητές αναμένεται να προσεγγίσουν δημιουργικά το ποίημα, αποδίδοντας τις σκέψεις και τα συναισθήματα του ποιητικού υποκειμένου: μοναξιά, απομόνωση, απογοήτευση, διάψευση προσδοκιών, συγκρουσιακή κατάσταση, ανάγκη και συγχρόνως αδυναμία αλλαγής, προσπάθεια επικοινωνίας

Ενδεικτική απάντηση σε συνεχή λόγο

Θεσσαλονίκη, 27/4/1989

Αγαπημένο ημερολόγιο,

για άλλη μια φορά συνειδητοποιώ τις αντιφάσεις μου... Θέλω να φύγω μακριά από καιρό, νιώθω πως δεν έχω θέση σε αυτή την πόλη, κι όμως ακόμη παραμένω εδώ. Δεν έχω πλέον φίλους, κι όμως εξακολουθώ να κάνω παρέα με τα ίδια άτομα. Έχω χάσει κάθε ελπίδα, κι όμως συνεχίζω να ελπίζω. Δεν πιστεύω τίποτα πλέον, κι όμως επιστρέφω ξανά στα όσα πίστευα. Έλεγα πως έχω πάψει να φοβάμαι, κι όμως φοβάμαι τόσο πολύ. Νόμιζα πως τίποτα δεν μπορεί να με πληγώσει, κι όμως πληγώνομαι όπως και πριν. Δεν έχω δύναμη, κι όμως πόσο θέλω να τολμήσω, να αλλάξω, να ζήσω.

Εδώ και καιρό απομακρύνομαι από όλους και όλα. Χάνομαι μόνος μέσα στο πλήθος. Μέσα στο πλήθος νιώθω ακόμη πιο έντονα τη μοναξιά.

Σιωπώ. Τι να πώ; Κι όμως μιλώ μέσα από τα ποιήματά μου σε όσους θέλουν να ακούσουν.
Μπορεί να παραμένω ανώνυμος, μπορεί να κρύβομαι πίσω από το ψευδώνυμό μου... Κι όμως μιλώ πάντα με το δικό μου όνομα. Τα ποιήματά μου κουβαλούν τα αδιέξοδα και τις συγκρούσεις που βιώνω. Τα ποιήματά μου φέρουν τα αποτυπώματά μου. Τα ποιήματά μου είναι οι αμφιβολίες μου, οι αντιφάσεις μου, η αλήθεια μου...